

Υπόθεση C-140/09

Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA

κατά

Presidenza del Consiglio dei Ministri

(αίτηση του Tribunale di Genova
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως)

«Κρατικές ενισχύσεις — Επιδοτήσεις χορηγούμενες σε επιχειρήσεις θαλάσσιων μεταφορών που υπέχουν υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας — Εθνική νομοθεσία προβλέπουσα τη δυνατότητα χορηγήσεως προκαταβολής πριν την έγκριση συμβάσεως»

Απόφαση του Δικαστηρίου (τέταρτο τμήμα) της 10ης Ιουνίου 2010 I - 5246

Περίληψη της αποφάσεως

1. Προδικαστικά ερωτήματα — Αρμοδιότητα του Δικαστηρίου — Όρια — Εξέταση της συμβατότητας κρατικής ενισχύσεως με την κοινή αγορά — Αποκλείεται (Άρθρο 88 ΕΚ και 234 ΕΚ)
2. Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη — Έννοια — Επιδοτήσεις χορηγούμενες, βάσει εθνικής ρυθμίσεως η οποία προβλέπει τη χορήγηση προκαταβολής πριν την έγκριση συμβάσεως σε επιχειρήσεις στις οποίες έχει ανατεθεί η εκπλήρωση υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας (Άρθρο 87 ΕΚ)

1. Το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί της συμβατότητας εθνικού μέτρου προς το δίκαιο της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν είναι ομοίως αρμόδιο να κρίνει αν κρατική ενίσχυση ή σύστημα ενισχύσεων συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, δεδομένου ότι η κρίση αυτή εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία τελεί υπό τον έλεγχο του δικαστή της Ένωσης. Επίσης, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφαινεται επί των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης ή να εφαρμόζει επί εθνικών μέτρων ή καταστάσεων τους κανόνες της Ένωσης των οποίων έχει δώσει την ερμηνεία, δοθέντος ότι τα ζητήματα αυτά εμπίπτουν στην αποκλειστική δικαιοδοσία του εθνικού δικαστηρίου.
2. Το δίκαιο της Ένωσης έχει την έννοια ότι επιδοτήσεις χορηγούμενες, βάσει εθνικής ρυθμίσεως η οποία προβλέπει τη χορήγηση προκαταβολής πριν την έγκριση συμβάσεως και χωρίς προηγούμενη ανακοίνωση επακριβών και δεσμευτικών κριτηρίων, σε επιχειρήσεις στις οποίες έχει ανατεθεί η εκπλήρωση υποχρεώσεων δημοσίας υπηρεσίας συνιστούν κρατικές ενισχύσεις εφόσον οι επιδοτήσεις αυτές είναι ικανές να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό, γεγονός που απόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εξακριβώσει.

Εντούτοις, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να παράσχει στο εθνικό δικαστήριο όλα τα σχετικά με το δίκαιο της Ένωσης ερμηνευτικά στοιχεία στα οποία μπορεί να στηριχθεί για να εκτιμήσει κατά πόσον εθνικό μέτρο συμβιβάζεται με το δίκαιο αυτό, προκειμένου να εκδώσει απόφαση επί της υποθέσεως της οποίας επιλαμβάνεται. Στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, ειδικότερα, το Δικαστήριο μπορεί να παράσχει στο εθνικό δικαστήριο όλα τα ερμηνευτικά στοιχεία στα οποία αυτό μπορεί να στηριχθεί για να εκτιμήσει κατά πόσον εθνικό μέτρο μπορεί να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση υπό την έννοια του δικαίου της Ενώσεως.

(βλ. σκέψεις 22, 24)

Ασφαλώς, σε περίπτωση που μια κρατική παρέμβαση πρέπει να θεωρηθεί ως αντιστάθμιση αντιπροσωπεύουσα την αντιπαροχή για υπηρεσίες που παρέσχον οι ωφελούμενες επιχειρήσεις για την εκπλήρωση υποχρεώσεων δημοσίας υπηρεσίας, οπότε οι επιχειρήσεις αυτές δεν απολαύουν, στην πραγματικότητα, οικονομικού πλεονεκτήματος και, συνεπώς, η εν λόγω παρέμβαση δεν έχει ως αποτέλεσμα να τίθενται οι επιχειρήσεις αυτές σε ευνοϊκότερη από άποψη ανταγωνισμού θέση σε σχέση με τις ανταγωνίστριες επιχειρήσεις, μια τέτοια παρέμβαση δεν συνιστά κρατική ενίσχυση υπό την έννοια του δικαίου της Ένωσης. Για να μην μπορεί να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση μια τέτοια αντιστάθμιση, σε συγκεκριμένη περίπτωση, πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις.

Πρώτον, στη δικαιούχο μιας τέτοιας αντισταθμίσεως επιχείρηση πρέπει

πράγματι να έχει ανατεθεί η εκπλήρωση υποχρεώσεων δημοσίας υπηρεσίας και οι υποχρεώσεις αυτές πρέπει να έχουν οριστεί σαφώς. Δεύτερον, οι παράμετροι βάσει των οποίων υπολογίζεται η αντιστάθμιση πρέπει να έχουν καθοριστεί εκ των προτέρων, κατά τρόπο αντικειμενικό και διαφανή, ώστε να αποφεύγεται η παροχή οικονομικού πλεονεκτήματος ικανού να ευνοήσει την ωφελούμενη επιχείρηση σε σχέση με τους ανταγωνιστές της. Τρίτον, η αντιστάθμιση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό που είναι αναγκαίο για την κάλυψη όλων ή μέρους των δαπανών που προκύπτουν από την εκπλήρωση των υποχρεώσεων δημοσίας υπηρεσίας, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών εσόδων καθώς και ενός εύλογου κέρδους για την εκπλήρωση αυτών των υποχρεώσεων. Τέταρτον, η αντιστάθμιση πρέπει να καθορίζεται βάσει της ανάλυσεως των εξόδων που θα έφερε μια μέση επιχείρηση, με χρηστή διοίκηση και κατάλληλα εξοπλισμένη με τα αναγκαία για την ικανοποίηση των επιταγών δημοσίας υπηρεσίας μέσα, προκειμένου να εκπληρώσει αυτές τις υποχρεώσεις, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών εσόδων καθώς και ενός εύλογου για την εκπλήρωση αυτών των υποχρεώσεων κέρδους.

Επιδοτήσεις οι οποίες δεν ανταποκρίνονται πλήρως στις προϋποθέσεις αυτές δεν είναι δυνατό να μη χαρακτηρισθούν ως κρατική ενίσχυση υπό την έννοια του δικαίου της Ένωσης. Το γεγονός ότι οι επιδοτήσεις αυτές χορηγήθηκαν υπό τη μορφή προκαταβολής, εν αναμονή της εγκρίσεως συμβάσεων, οι οποίες, πάντως, συνάφθηκαν και τέθηκαν σε ισχύ μετά την παρέλευση αρκετών ετών, δεν ασκεί συναφώς επιρροή. Συγκεκριμένα, το γεγονός αυτό δεν αίρει το παρεχόμενο στη δικαιούχο επιχείρηση πλεονέκτημα ούτε τις συνέπειες που ένα τέτοιο πλεονέκτημα μπορεί να έχει επί του ανταγωνισμού, στο μέτρο που δεν συντρέχουν όλες οι προαναφερθείσες προϋποθέσεις.

Στο εθνικό δικαστήριο απόκειται να εξακριβώσει αν οι επιδοτήσεις αυτές είναι ικανές να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό.

(βλ. σκέψεις 35-40, 44-45, 52 και διατακτ.)